

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з
навчальної роботи

К.В. Борак

«___» _____ 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ**
Лісовідтворення та лісові культури

Галузь знань

20 «Аграрні науки та продовольство»

Освітньо-професійна програма зі спеціальності

205 «Лісове господарство»

Освітній ступінь

Бакалавр

Відділення

"Агрономія"

Робоча програма "Лісовідтворення та лісові культури"

галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство»

спеціальність: 205 «Лісове господарство»

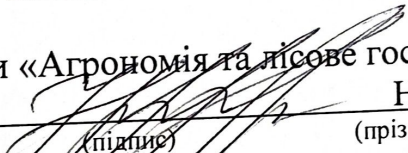
Розробник:

Анатолій ЖЕЖКУН, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, академік Лісівничої академії наук України, викладач спеціальних дисциплін Житомирського агротехнічного фахового коледжу.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри «Агрономія та лісове господарство»

Протокол від 27.03. 2016 року № 9

Завідувач кафедри «Агрономія та лісове господарство»

(підпис) Наталія Цуман
(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри «Агрономія та лісове господарство»

Протокол від _____ 20 _____ року № _____

Завідувач кафедри «Агрономія та лісове господарство»

(підпис) Наталія Цуман
(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри «Агрономії та лісове господарство»

Протокол від _____ 20 _____ року № _____

Завідувач кафедри «Агрономія та лісове господарство»

(підпис) Наталія Цуман
(прізвище та ініціали)

1.Опис навчальної дисципліни

(Частина І)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS– 4	Галузь знань: <u>20 «Аграрні науки та продовольство»</u>	Обов'язкова
Розділів – 3	Спеціальність: <u>205 «Лісове господарство»</u>	Рік підготовки:
		III- й
		Семестр
Загальна кількість годин - 120		5
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; сем.- III-й самостійної роботи студента – 2	Освітній ступінь : «Бакалавр»	Лекції
		24
		Практичні
		16
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
80		
		Вид контролю: <u>Поточний – індивідуальне і групове опитування, контрольна робота, тести;</u> <u>Підсумковий – екзамен.</u>

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
для денної форми навчання – 2,0

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни - вивчення особливостей організації лісонасінної справи, принципів організації лісових розсадників, технології вирощування лісового, декоративного та інших видів садивного матеріалу, основних аспектів створення і вирощування різних типів штучних насаджень до переведення у вкриті ліською рослинністю землі.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати основні теоретичні і практичні положення лісонасінної справи; принципи організації та експлуатації лісових розсадників, технологію вирощування садивного матеріалу; основи технології проектування створення і вирощування штучних насаджень;

вміти організувати лісонасінну базу на генетико-селекційній основі; прогнозувати та обліковувати урожай насіння; заготовляти, переробляти та зберігати лісонасінну сировину і насіння; підготовляти насіння до сівби; визначати посівні якості насіння; підбирати місце під лісовий розсадник, організувати його територію, первинне освоєння, обробіток ґрунту та запровадження сівозмін; вирощувати сіянці і саджанці деревних рослин у закритому та відкритому ґрунті, з відкритою та закритою кореневою системою; проектувати і створювати різні типи штучних насаджень на категоріях лісокультурних площ, у різноманітних типах лісорослинних умов і типах лісу.

Місце дисципліни в структурно – логічній схемі підготовки фахівця:

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Хімія	Лісівництво
Ботаніка	Таксація лісу
Радіобіологія	Лісознавство
Екологія	Дендрологія

Програмні компетенції

Інтегральна компетентність - здатність особи розв'язувати типові спеціалізовані задачі у галузі лісового, мисливського господарств, заготівлі лісової продукції або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів лісівничих наук та може характеризуватися певною невизначеністю умов; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях

Загальні компетентності (ЗК)

- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК4).
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК6).
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професії (ЗК7).
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК8).
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК9).
- Прагнення до збереження навколишнього середовища (ЗК10).
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК12).

Фахові компетентності (ФК)

- Здатність застосовувати знання і уміння лісівничої науки й практичний досвід ведення лісового господарства (ФК1).
- Здатність проводити лісівничі вимірювання та дослідження (ФК2).
- Здатність використовувати знання й практичні для аналізу біологічних явищ і процесів, біометричної обробки дослідних даних та їх математичного моделювання (ФК3).
- Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення дослідних даних, літературних джерел та нормативно-довідкових матеріалів (ФК4).
- Здатність вирішувати поставлені завдання зі створення насаджень, їх вирощування та формування на основі вивчення літературних та нормативних джерел передового виробничого досвіду (ФК5).
- Здатність вибрати типове обладнання та інструменти для вирішення сформульованого завдання, а також оцінити економічну ефективність його виконання (ФК6).
- Здатність вирішувати поставлені завдання з інвентаризації лісів, оцінювати лісові ресурси та продукцію (ФК7).
- Здатність розробляти проектну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи (ФК9).

Програмні результати навчання:

- Прагнути до самоорганізації та самоосвіти (РН2).

- Проводити літературний пошук українською та іноземними мовою і аналізувати отриману інформацію (PH3).
- Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності (PH5).
- Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей (PH6).
- Аналізувати результати досліджень лісівничо-таксаційних показників дерев, деревостанів, їх продуктивності, стану насаджень та довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази (PH10).
- Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки (PH11).
- Інтегрувати та удосконалювати виробничі процеси ведення лісового господарства відповідно до чинних вимог (PH12).
- Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших (PH14).
- Організувати результативні та безпечні умови праці (PH16).

Критерії оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень студентів за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним та підсумковим контролюми.

Для оцінювання навчальних досягнень студента впродовж семестру застосовується 4-бальна шкала з дисциплін освітньо-професійної підготовки молодшого спеціаліста. Після проведення підсумкового контролю результати переводяться у 100-бальну шкалу.

Відповідність підсумкових оцінок за національною шкалою оцінкам у балах за 100-бальною шкалою

Оцінка за національною шкалою	Оцінка в балах
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	1-59

Критерії оцінювання знань, вмінь, компетентностей студентів з навчальної дисципліни

Бали	Критерії оцінювання
-------------	----------------------------

«Відмінно»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент активно працює протягом усього курсу і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.
«Добре»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Студент активно працює протягом усього курсу, питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене вміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
«Задовільно»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.
«Незадовільно»	Оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях та практичному завданні припущені суттєві помилки.

Критерії оцінювання екзаменів (диференційованих заліків)

Оцінка «**відмінно**» (90-100 балів) виставляється студенту, який повністю оволодів програмним матеріалом, точно й повно виконав практичні завдання; виявив творчу самостійність, знання спеціальної літератури, тверді переконання та вміння їх захищати, високу комунікативну культуру, уміння робити практичні висновки; на семінарських, лабораторних, практичних заняттях показав достатній рівень розвитку умінь і навичок точного застосування знань.

Оцінка «**добре**» (74-89 балів) виставляється за тих же умов. Відмінність у знаннях студента полягає в дещо обмеженому й звуженому прояві тих же якостей, які слугують критерієм відмінної оцінки – творча самостійність, знання літератури тощо. Але вже немає тієї свободи викладу матеріалу, як у першому випадку, можуть допускатися окремі помилки, що легко виправляються самим студентом під час бесіди.

Оцінка «**задовільно**» (60-73 балів) виставляється за повне знання програми та за виконання завдань. У цьому випадку студент може й не виявити самостійності суджень. Відчувається, що він дещо просто «завчив», однак навчальний матеріал він загалом знає. Має певне уявлення про вимоги практики, може знайти нові приклади або умови застосування знань на практиці. Знає літературу, але, можливо, не всю і не може дати достатньої критичної оцінки. Володіє необхідними вміннями. Можливі недоліки в аспекті комунікативної культури.

Оцінка «**незадовільно**» (1-59 балів) виставляється, якщо студент не має повних знань. Завдання не виконані або виконані невірно. Уміннями й навичками студент не володіє. Навчальної літератури зовсім не знає.

Засоби оцінювання:

екзамен; лабораторні роботи; презентації; тести.

3. Структура навчальної дисципліни

Семестр	Кількість годин					
	всього	у тому числі:				
		лекції	практичні	лабораторні	самостійні	індивід.
5	120	24	16	-	80	-

4. Тематичний план

№ з/п	Назви розділів і тем	Кількість годин							
		денна форма							
		усь ого	у тому числі					Навчально- метод. література	Засоби діагностики
			л	п	л а б	ін д	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
V семестр									
Розділ I. Лісовий розсадник									
1.	Вступ.	2	2	-	-	-	-	[1], с. 3-15	Індивідуальне опитування
2.	Тема 1. Основи організації розсадників	6	2	-	-	-	4	[1], с. 99-135	Тести
3.	Практичне заняття №1 Природні умови району проектування лісових культур	2	-	2	-	-	-	Методична розробка	Захист роботи
4.	Практичне заняття №2. Характеристика лісокультурного фонду навчального закладу	6	-	2	-	-	4	Методична розробка	Захист роботи
5.	Тема 2. Вирощування сіянців та догляд за ними	6	2	-	-	-	4	[1], с. 140-181	Захист роботи
6.	Тема 3. Зберігання та транспортування садивного матеріалу	6	2	-	-	-	4	[1], с. 197-204	Усне опитування
Розділ II. Лісові культури									

7.	Тема 4. Штучні насадження і їх види	8	2	-	-	-	6	[1], с. 207-230	Усне опитування
8.	Тема 5. Лісокультурні площі, їх категорії	8	2	-	-	-	6	[1], с. 230-235	Тести
9.	Практичне заняття №3 Обґрунтування типу лісових культур.	2	-	2	-	-	-	Методична розробка	Захист роботи
10.	Тема 6. Способи створення лісових культур.	10	2	-	-	-	8	[1], с. 235-248	Письмове опитування
11.	Практичне заняття № 4-. Типи, способи і схеми змішування деревних порід.	2	-	2	-	-	-	Методична розробка	Захист роботи
12.	Тема 7. Технологія створювання лісових культур.	8	2	-	-	-	6	[1], с.248-268	Тести
13.	Практичне заняття № 5. Сівба і садіння лісу та догляд за лісовими культурами.	8	-	2	-	-	6	Методична розробка	Захист роботи
14.	Тема 8. Культури лісоутворюючих порід, їх особливості	8	2	-	-	-	6	[1], с.268-306	Письмове опитування
15.	Практичне заняття № 6. Проектування виконання ручного і механізованого догляду за лісовими культурами.	6	-	2	-	-	4	Методична розробка	Захист роботи
16.	Тема 9.Лісова рекультивация, її специфіка.	12	2	-	-	-	10	[1], с.306-316	Усне опитування
17.	Практичне заняття № 7. Проектування виконання робіт з ручного доповнення лісових культура.	2	-	2	-	-	-	Методична розробка	Захист роботи

Розділ III. Лісове насінництво									
18.	Тема 10. Генетико-селекційні основи лісового насінництва	10	2	-	-	-	8	[1], с. 11-52	Усне опитування Тести
19.	Тема 11. Заготівля лісового насіння та особливості його зберігання.	10	2	-	-	-	8	[1], с. 52-99	Усне опитування
20.	Практичне заняття №8. Розрахунок собівартості створення лісових культур.	4		-	4	-	2	Методична розробка	Захист роботи
Всього:		120	24		1 6		80		

5. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені програмою.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Природні умови району проектування лісових культур	2
2	Характеристика лісокультурного фонду навчального закладу	2
3	Обґрунтування типу лісових культур	2
4	Типи, способи і схеми змішування деревних порід.	2
5	Сівба і садіння лісу та догляд за лісовими культурами	2
6	Проектування виконання ручного і механізованого догляду за лісовими культурами.	2
7	Проектування виконання робіт з ручного доповнення лісових культур.	2
8	Розрахунок собівартості створення лісових культур.	2
Всього годин		16

7. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
---	------------	-----------------

з/п		
1	Способи обробітку ґрунту	2
2	Культури хвойних порід.	4
3	Культури листяних порід.	4
4	Введення в культури екзотів.	2
5	Лісові культури технічно – цінних порід	6
6	- Створення лісових культур при реконструкції насаджень, у лісах зелених зон та малоцінних землях.	4
7	- Показники якості лісових культур.	2
8	- Антропічні та біотичні аспекти охорони і захисту лісокультурних об'єктів.	2
9	- Розмноження та відтворення дерев і чагарників	2
10	- Функції та морфологія насіння деревних порід	2
11	- Класифікація плодів	2
12	- Достигання та проростання насіння	2
13	- Терміни збору лісонасінної сировини	2
14	- Обстеження лісонасінних об'єктів перед заготівлею насіння та оцінка його якості	4
15	- Особливості заготівлі лісонасінневої сировини	4
16	- Збір плодів і насіння з поверхні землі та води	4
17	Приймання та зберігання лісонасінної сировини	2
18	Переробка шишок і насіння хвойних порід .	2
19	Переробка плодів і насіння листяних порід	2
20	Підготовка насіння до сівби .	2
21	Зберігання і транспортування насіння .	4
22	Перевірка посівних якостей насіння	2
23	Організація лісонасінної бази на генетико-селекційній основі	4
24	Загальні відомості та основи організації розсадників .	2
25	Сівозміни в постійних лісових розсадниках	2
26	Обробіток ґрунту	2
27	Застосування добрив у розсадниках	2
28	Особливості вирощування сіянців деревних порід	4
29	Інвентаризація, викопування зберігання і транспортування садивного матеріалу	4
	Разом	80

8. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

Презентації на теми:

Згідно тем для самостійної роботи

9. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма.
2. Конспект лекцій.
3. Методичні вказівки та рекомендації для виконання практичних робіт, для самостійної роботи, екзаменаційні білети.
4. Індивідуальні завдання (теми презентацій).
5. Комп'ютерні програми та презентації.
6. Навчальні посібники.

10. Каталог ресурсів

1. Гордієнко М.І., Корецький Г.С., Маурер В.М. Лісові культури. К.: Вид-во Сільгоспосвіта, 1995.
2. Галузева програма розвитку лісонасінневої справи на 2010- 2015 роки. Наказ Держкомлісгоспу від 26.02.2010 № 47.
3. Гордієнко М.І., Гузь М.М., Дебринюк Ю.М., Маурер В.М. Лісові культури. Львів: Камула, 2005.
4. Гордієнко Н.М., Бондар А.О., Гордієнко Н.І. Інтродуценти в дібровах Полісся та Лісостепу України. К.: Урожай, 2001.
5. Дебринюк Ю.М. Лісові культури. Методи і способи їх створення у типах лісу західного регіону України. К.: ІСДОУ, 1994.
6. Дебринюк Ю.М., Калінін М.І., Гузь М.М., Шаблій І.В. Лісове насінництво. Львів: Світ, 1998.
7. ДСТУ 3404-96. Лісівництво. Терміни та визначення. К.: Держстандарт, 1995.
8. ДСТУ 2980-95. Культури лісові. Терміни та визначення: К.: Держстандарт України, 1995.